

IV. Fiatalok Európában Konferencia
Pécs, 2017. november 24-25.
Sopianae Kulturális Egyesület
Tanulmánykötet

Barna Viktor⁴

AZ „EURÓPAI PARLAMENT NAGYKÖVET ISKOLÁJA” PROGRAM JELENSÉG-ALAPÚ MEGVALÓSÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI A KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUMOKBAN

THE POSSIBILITIES OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AMBASSADOR SCHOOL PROJECT PHENOMENON BASED IMPLEMENTATION IN HIGH SCHOOL DORMITORIES

ABSTRACT

The results of youth research have proved that the political interest and activity among students is lower than the average. At the same time the attitude of Hungarian students towards the European Union has changed for the better. This tendency can be strengthened by programs, such as the European Parliament Ambassador School program.

This developmental process aims to adapt this program to high school dormitories. It consists of two parts. 1. Introducing a more significant role of the idea of European integration and being European in dormitory programs. 2. Adapting the phenomena based learning to high school dormitories.

The related resources discuss the short description of the experiences - mainly the model of Finnish Education. This study is based on the publications that deal with the practical, functional adaptation of the program.

Adaptation is in the focus of methodology, and the theoretical background is based on resource analysis. Expected outcome: With the help of this development the high school students will acquire complex knowledge and routine about being European. The methodology used during the program expects active participation and cooperation from students. It can support the positive changes in their attitude and can help them to identify themselves as European citizens.

1. Bevezető

Az ifjúságkutatások eredményei azt igazolják, hogy a fiatalok politikai érdeklődése és aktivitása az átlagos szintnél lényegesen alacsonyabb. A politikához való ellentmondásos viszonyulás részben az iskolai politikai szocializációs folyamatokra is visszavezethető (Barna, 2006; Szabó-Kern, 2011). Ugyanakkor a magyar ifjúság Európai Unióval kapcsolatos attitűdjei – ha kis mértékben is – pozitív irányban mozdultak el (Magyar Ifjúságkutatás, 2016). Ezt a tendenciát erősíthetik az olyan kezdeményezések, mint az Európai Parlament Nagykövet Iskolája program (továbbiakban: EPAS).

Jelen tanulmány annak a fejlesztésnek a lényeges mozzanatait kívánja bemutatni, amely ennek a programnak a középiskolai kollégiumi adaptációjára irányul, és alapvetően két komponensből áll.

1. Az európaiság, az európai integráció (EU) gondolkörének markánsabb megjelenítése a köznevelés egyik autonóm szegmensében (a kollégiumban).

⁴ Barna Viktor, dr. univ., kutatótanár, a Pécsi Hajnóczy József Kollégium igazgatója

2. A jelenség-alapú tanulás/foglalkozásszervezés meghonosítása a kollégiumok gyakorlatában, ami párhuzamosan történne az új NAT kidolgozásával és bevezetésével.¹

Az első komponens forrásai alapvetően az interneten elérhetők, a nyilvános felületeken korrekt és jól strukturált tudásbázis található, pl. az Európai Parlament Tájékoztatási Irodája honlapján.

A második komponensnek viszonylag szűk a tudományos „előélete”. A korábbi kutatás-fejlesztések közül leginkább a probléma-alapú megközelítés hasonlítható a jelenség-alapú foglalkozásszervezési logikához.

A fejlesztéshez kapcsolódó források még inkább a praxis rövid leírására szorítkoznak, így a jelen fejlesztés inkább ennek – a Finnországban is csak nemrég megindult – programnak (továbbiakban: finn modell) a praxisát leíró publikációkra épül.

A fejlesztés módszertanának fókuszában az adaptáció áll, a háttérét pedig a forráselemzések adják. A fejlesztés eredményeit a megvalósult konkrét – az EU témakörében szervezett – jelenség-alapú foglalkozások tapasztalatainak empirikus vizsgálatával kívánjuk mérni (foglalkozás-látogatások, interjúk a tanulókkal és a pedagógusokkal).

Hipotézisek:

- A viszonylag szűk területre kiterjedő fejlesztés illeszkedik a NAT koncepciójához, hozzájárulhat annak gyakorlatban történő realizálásához.
- Az EPAS program szervesül a kollégium(ok) programkínálatában.

2. A fejlesztés keretrendszere

A fejlesztésnek – ahogy azt a tanulmány címe is mutatja – három lényeges alkotóeleme van. Ebben a fejezetben ezek értelmezése történik.

1. A középiskolai kollégium²

A hazai nevelésügy rendszerébe szervesen illeszkedő intézménytípus megítélése általában sztereotip vélekedésekre épül. A nem egyszer előítéletes álláspontoknak döntően az ismerethiány az oka, amely nemcsak a közvélekedésben, de a szakmai berkekben is megfigyelhető (Barna, 2010)

A kollégium feladatait a NAT-tal összhangban levő Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramja (59/2013. (VIII. 9.) EMMI rendelet) határozza meg. Ebből világosan kiolvasható, hogy a kollégiumoknak nem pusztán „gyermekmegőrző” feladatai vannak, hanem komoly nevelési és oktatási funkciói is. Az ezekhez kapcsolódó foglalkozásokon a tanulás segítése mellett a diákok különböző kompetenciáinak fejlesztése is megjelenhet. Ez utóbbi elsősorban az adott kollégium lehetőségeitől (humán erőforrás, eszközrendszer) és szándékaitól függ.

2. Jelenség-alapú foglalkozásszervezés³

A különböző nemzetközi mérések többsége azt igazolja, hogy azokban az országokban teljesítenek a tanulók jobban, ahol az oktatási tartalmakat korszerű módszerekkel és munkaformákban „közvetítik” a diákoknak. A hagyományos ismeretközpontú tanítás és az ehhez illeszkedő ún. poroszos módszertan ma már nem alkalmas arra, hogy a tanulók

IV. Fiatalok Európában Konferencia
Pécs, 2017. november 24-25.
Sopianae Kulturális Egyesület
Tanulmánykötet

érdeklődését felkeltsék, tanulási motivációjukat kiváltsák. Ehhez társul az ismerethordozók alkalmazásának konzervatív, tankönyvalapú szemlélete is.

A világ, ezen belül Európa több országában is időben felismerték ennek tarthatatlanságát, és különböző rendszerszintű fejlesztéseket indítottak, ill. támogatják a helyi innovációkat.

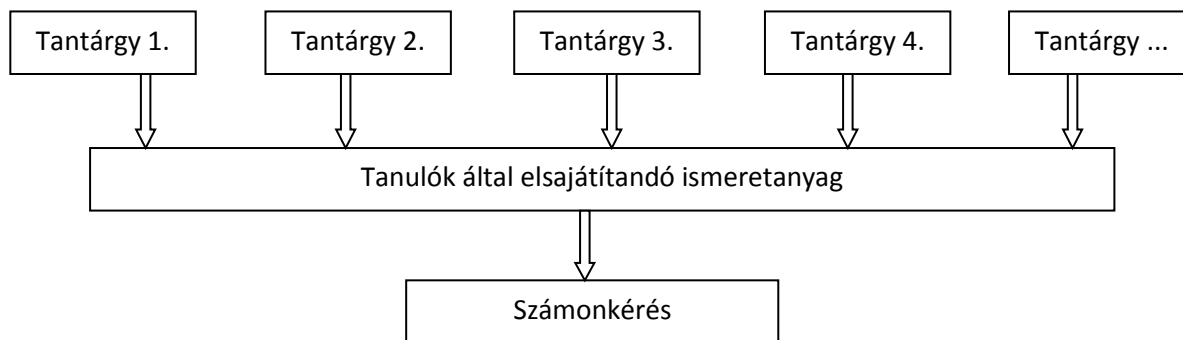
A fejlesztések néhány eleme már „beszüremkedett” a hazai gyakorlatba is. Egyrészt megjelentek a tanulók (és a pedagógusok) kooperációjára épülő munkaformák, másrészt olyan foglalkozásszervezési keretek, amelyek egy adott műveltségtartalom feldolgozásához a legjobban illeszkednek (pl. projektek). Ezeket ma már az oktatási kormányzat is támogatja (ld. központi témahetek). Ezek a tendenciák azonban csak akkor hozhatnak eredményt, ha kiegészülhetnek további két mozzanattal. Egyfelől adekvát tanári szerepeknek is társulniuk kell a modern módszerek alkalmazásához, mint például a mediáció, facilitálás, coaching (Barna-Dancsházy-Nagy, 2016). Másfelől az információhordozók új generációját is szervesen be kell építeni a tanítási-tanulási folyamatba.

A finn modell logikája szerint azonban mindezek megléte, gyakorlatba ágyazódása csak szükséges, de nem elégséges feltétele annak, hogy a tanulókat sikeresen fel tudjuk készíteni felnőttkoruk különböző szerepeire, kiemelten a munkaerő-piaci változások flexibilis lekövetésére. Ehhez leginkább a tananyag elrendezésében kell radikális változásokat elérni.

A téma/jelenség alapú tanulás szervezés ideájának egyes elemei már a reformpedagógia gondolkodóinál is felmerültek, és némely hazai innovációban is megjelentek (pl. szentlőrinci iskolakísérlet). A teljes oktatási rendszerre kiterjedő, átfogó megvalósulása azonban csak nemrég kezdődött Finnországban, de már vannak követő országok is (pl. Lengyelország, Észtország), ahol nagyon hasonló logika szerint szervezik az oktatást.

Mi az újszerűsége ennek a modellnek? A hagyományos oktatás központjában a tanuló által elsajátítandó ismeretek vannak, amikről bizonyos alkalmakkor (felelés, dolgozat, vizsgák) számot kell adni, mégpedig épp olyan „akadémikus” módon, mint ahogy az ismeretek átadása is történik. Ennek a logikának a sablonját mutatja az 1. sz. ábra.

1. sz. ábra: Hagyományos tanulásszervezési modell
Figure 1. Traditional learning-organization model

Saját szerkesztésű ábra

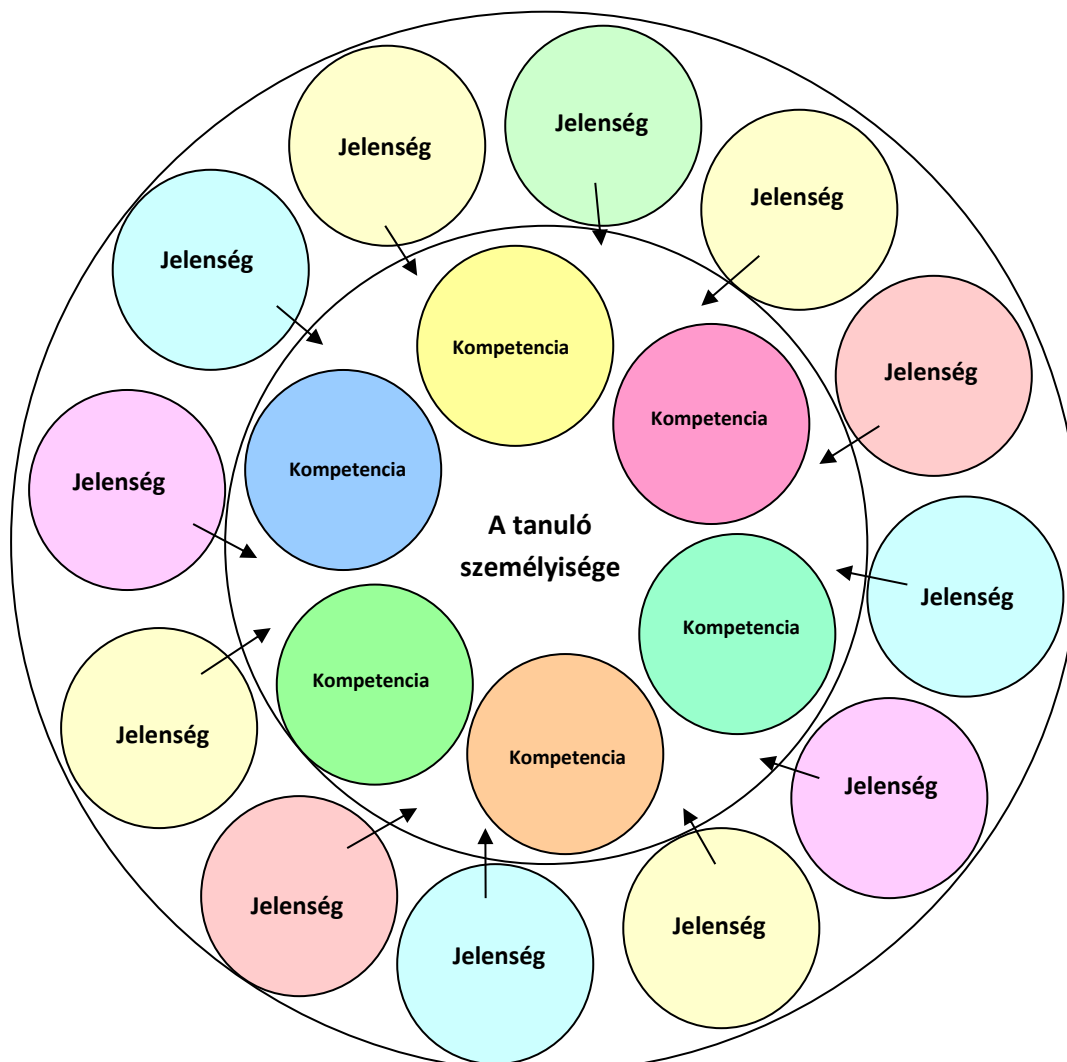
Az ábrából – szándékoltan – két tanulság is levonható. Egyik a folyamatok iránya, ami a fentről lefelé történő ismeretátadást jellemzi (top-bottom). A másik, hogy a tanuló csak mint a tanulás „elszenvedője” van jelen, a lényeg az ismeretanyag tudása (vagy nem tudása), és hogy az azt mérő különféle kimeneti számonkérés (szummatív értékelés) a célja a folyamatnak.

A modell bírálói régóta hangoztatják annak hátrányait:

- A tantárgyak egymástól elkülönülten (jobb esetben ún. tantárgyi koncentrációban) jelennek meg, és csak a szubjektív és objektív feltételek szerencsés konstellációja révén állhatnak össze egységes, komplex tudássá. Ennek a kísérőjelensége, hogy a tanári kooperáció is csak esetleges, a tanítás alapvetően „one man show” jellegű.
- Az ismeretek mennyisége folyamatosan, nota bene exponenciálisan növekszik, és ezt akarja az iskola is követni. Minden ismeretet be akarnak zsúfolni az egyes tantárgyak tananyagába, ami szükségképpen jelentősen növeli a tanulói terheket (ld. 40-45 heti tanóra), és – mivel reménytelennek tűnhet a teljes anyag elsajátítása – a tanulói motiváció is egyre gyengül.
- Az ismeretek tartóssága is megkérdőjelezhető. Gyakran már az oktatás idején is teljesen elavult ismereteket tárgyalnak a tanórákon, de még nagyobb a veszélye annak, hogy a ma megtanult ismeretek néhány év múlva már abszolút használhatatlanok lesznek.
- A kritikusok szerint maga a tananyag-szervezési logika is generálhatja azokat a módszereket és munkaformákat, amelyeket gyakran kizárólagosan alkalmaznak, és amik a 19. század gyakorlatát viszik tovább a 21. században.
- Végül azt a negatív körülményt is kiemelhetjük, ami ugyan közvetett következménye ennek a modellnek, de hatása talán a legkárosabb. Nemzetközi mérések igazolják, hogy a vizsgacentrikus iskolában többszörösen nagyobb a tanulói stressz, mint ott, ahol a nem a szummatív értékelés dominál, és ahol a tanulóknak valóban nem a tesztekre, hanem az „életre” kell készülniük.

A jelenség alapú tanulásszervezés igyekszik ezeket az ellentmondásokat csökkenteni vagy elkerülni. A modell középpontjában a tanulói kompetenciafejlesztés áll, ami elsősorban az életpályájuk során potenciálisan megjelenő kihívások lehetséges megoldásaira – elsősorban a munkaerő-piacon való elhelyezkedésre – készíti fel a diákokat. Minthogy a célképzés is radikálisan eltér a hagyományos oktatásától, így a logikai váza is jelentősen különbözik attól (ld. 2. sz. ábra).

2. sz. ábra: Jelenség-alapú tanulásszervezési modell
Figure 2. Phenomenon based learning-organization model

Saját szerkesztésű ábra

A finn modellben nem szükségszerűen szűnnek meg a tantárgyak, de azok összeszerveződése komplex hatásmechanizmust eredményezhet, és – sikeres megvalósítás esetén – egységes rendszert alkothat.

Milyen előnyei lehetnek ennek a tanulásszervezésnek?

- A tanulói személyiséget egységes egészként kezeli, és nemcsak annak egy-egy „szeletét” kívánja mozgósítani.
- Praxisorientált, tehát nem (csak) elméleti tudást sajátított el, hanem a valóságban meglévő és/vagy később megjelenő gyakorlatra (is) alapoz, és már a tanulási folyamat alatt kiváltja az adekvát tanulói aktivitást.
- A tanulónak lehetősége van arra, hogy szelektáljon, és a neki tetsző, az érdeklődését leginkább kiváltó jelenségek felé forduljon, miközben a valóság más szegmenseibe is betekintést kaphat.

IV. Fiatalok Európában Konferencia
Pécs, 2017. november 24-25.
Sopianae Kulturális Egyesület
Tanulmánykötet

- Az élethosszig tanulásra motivál, amennyiben azt láttatja, hogy az egyes jelenségek nem állandóak, tehát fel kell készülni azok változásaira, esetleg eltűnésükre, újak megjelenésére. Ezzel alapozhatja meg a tanuló a későbbi nyitottságát, a változások iránti érzékenységét.
- Aktív tanulói részvételt biztosít a „tananyag” kiválasztásában, a tanulási folyamat megszervezésében, és a teljesítmények értékelésében.
- Lehetőséget ad a kooperációra, tehát túllép a hagyományos (hierarchikus) tanár-diák viszonyrendszeren. Az együttműködés több szintéren és relációban valósulhat meg (tanár-diák, diák-diák, intézmény-külső partnerek), melyek közül kiemelhetjük a tanárok közti kooperációt.
- Igazodik a jelenség sajátosságaihoz, és annak megfelelő módszereket és munkaformákat generál.
- Tág teret ad a horizontális tanulásnak, ill. a nem szokványos információhordozók, az IKT célszerű alkalmazásának.

Természetesen vannak aggályok is, amelyeket jogosan említenek, és amelyekre megnyugtató válaszokat kell találni.

A legmarkánsabb fenntartás a pedagógus oldaláról fogalmazódott meg. Tételelesen: képesek lesznek-e a szaktárgyak oktatására felkészített, és e tárgyak oktatásában tapasztalatokat szerzett tanárok az új modell szerint bekapcsolódni a programba. A válasz leegyszerűsítve: igen, hisz' ugyanazt kell oktatniuk, csak másképp strukturálva, egy-egy jelenséghez kapcsolt ismeretek becsatornázásával. Ez természetesen átmenetileg többletterhelést is jelent, ugyanakkor olyan új dimenziók is nyílhatnak a pedagógusok előtt, mint pl. a rendszerszintű kooperáció, folyamatos önfejlesztés, amelyek a szakmai önmegvalósításuk magasabb szintjét eredményezhetik. Megjegyezzük, hogy Finnországban a pedagóguspálya presztízse egyébként is igen magas, és e program révén a tanári hivatás megítélése tovább javulhat.

Természetesen a pedagógusképzés átalakítása, a modellhez való hozzáigazítása fontos állami feladat.

A másik nagy problémakör a szervezés oldaláról jelentkezhethet. Adottak és/vagy kialakíthatók-e olyan keretek, amelyekben megvalósulhat ez a modell? Ezt két szinten lehet vizsgálni: az oktatáspolitikai és a helyi gyakorlat szintjén.

A teljes struktúra átalakítása döntően oktatáspolitikai szándék kérdése. Ez Finnországban – gyakorlatilag teljes konszenzus mellett – realizálódott. A konkrét megvalósulás pedig a helyi pedagógiai programok (a hétköznapiokban az órarend) átalakításával érhető el. Mivel a finnek (és a követő országok) oktatási rendszerére a decentralizációs oktatási szisztéma jellemző, így az iskolák mozgásterét is igen széles a modell helyi bevezetése és megvalósítása terén. (Sahlberg, 2013)

3. Az EPAS program

„Az Európai Parlament 2017-től minden tagállamban elindította Nagykövet Iskolája programját. A program célja a fiatalok figyelmének felkeltése Európa és az európai parlamenti demokrácia iránt: a tanév során különféle iskolán belüli és kívüli programon keresztül aktív ismereteket nyújtva nekik az Európai Unióról és különösen az Európai Parlamentről. Az Európai Parlament Nagykövet Iskolája programban részt vevő diákok és tanárok ismerik az európai polgári szerepvállalás kínáta lehetőségeket és az Európai Parlament szerepét a döntéshozatali folyamatban. Ily módon a cél a fiatalok felvilágosítása arról, hogy milyen

cselekvési lehetőségeik vannak, és hogy többek között megértsék a 2019-es európai parlamenti választásokon való szavazás jelentőségét.”

(<http://www.europarl.europa.eu/hungary/hu/ifjusag/ep-nagykovet-iskola-program.html>).

3. sz. ábra: az EPAS program logója
Figure 3. The logo of the EPAS program

Forrás: <http://www.europarl.europa.eu/ireland/en/youth-and-education/ambassador-school-programme>

Magyarországon 2017-ben 25 iskola kapcsolódhatott be a programba, 2018-ban pedig újabb tíz köznevelési intézmény pályázott arra, hogy a komoly kritériumoknak megfelelően bekerülhessen ebbe a körbe.

A pályázat főbb elvárásai:

- Legalább egy pedagógusnak (Szenior Nagykövet) és 3-8 tanulónak (Junior Nagykövetek) kell részt venni a programban. A tanárnak el kell végeznie egy 30 órás akkreditált továbbképzést.
- Ki kell alakítani egy ún. Európai Információs Pontot, ahol egyrészt az EU-val kapcsolatos információforrásokat kell elhelyezni (pl. EP kiadványok, prospektusok, térképek), másrészt a „nagyköveteknek” kell az érdeklődő diákok számára további kiegészítő információkat nyújtani.
- Részt kell venni valamilyen EU-s vetélkedőn (pl. Euroscola, „4 for Europe”).
- Legalább húsz tanuló közreműködésével fel kell dolgozni az EP hazai Tájékoztatási Irodája által kiadott munkafüzet feladatait.
- Kapcsolatokat kell kiépíteni más EPAS intézményekkel, támogató és/vagy együttműködő civil vagy forprofit szervezetekkel, megyei Információs Pontokkal, esetleg külföldi EPAS iskolákkal.
- Kötelező elem az Európa Nap megszervezése, mely során változatos programokba kell bevonni az intézmény minél több diákját.

3. Egy – a fejlesztés keretében megvalósuló – intézményi innováció és annak eddigi tapasztalatai

Az előző fejezetben bemutatott keretrendszer ismeretében rátérhetünk a fejlesztés kollégiumi megvalósításának konkrét elemzésére.

Az EPAS program adaptációja elvileg a kollégiumokban is megjelenhet. Ennek ellenére az első 35 intézmény közül mindösszesen egy képviseli ezt az intézménytípust: a Pécsi Hajnóczy József Kollégium (továbbiakban: Kollégium), amely a tanulmány írásakor még „EPAS jelölt” státuszban volt.

A Kollégium pályázatában döntő mozzanat volt, hogy a 2017-18-as tanévtől – egy kutatótanári programhoz⁴ kapcsolódó – szakmai innováció indult, melynek lényege, hogy a kollégiumi foglalkozásrendszer néhány elemében át kívánják térni a jelenség-alapú foglalkozásszervezésre.

A szerencsés időbeni konstelláció révén ez a két program összekapcsolódott. Történt ez azért is, mert az EPAS programot a hagyományos szakköri keretek között nem sikerült elindítani. (Ennek legfőbb oka az volt, hogy a meghirdetéskor már de facto minden tanuló elkötelezte magát egy másik választott szakköri tevékenység mellett, a korábban már említett tanulói túlterhelés következtében pedig nem volt „kedvük” újabb választható foglalkozást beiktatni a heti időkeretükbe.)

A helyzet kedvező alakulásában két tényező is közrejátszott.

- A kollégiumok tevékenységrendszerében nagyobb mozgáster van a foglalkozások struktúrájának helyi alakítására, mint az NAT és a kerettantervek által szabályozott iskolai tanórai rendszerben. Ezzel a szabadsággal a Kollégium már korábban is élt: más innovációk keretében (pl. a TÁMOP 3.1.4 projekt megvalósításában) már alkalmazta a foglalkozások időbeni átcsoportosításának eszközét, ill. azokat a munkaformákat és módszereket, amelyek a tanulói kompetenciafejlesztés szempontjából hatékonyabbnak bizonyultak.
- A téma/jelenség-alapú finn tanulásszervezés egyik eklatáns példájaként – habár ott az iskolai célrendszerhez igazítva – épp az Európai Uniót szokták említeni. Az EU téma/jelenség-együttesében integrálódhatnak a különböző tantárgyak által taglalt műveltségtartalmak (pl. Európa természeti és gazdaságföldrajza, történelme, az Európában használt idegen nyelvek, az európai kultúra irodalmi, zenei és képzőművészeti értékei). (Finland schools: Subjects scrapped and replaced with 'topics' as country reforms its education system)

Az innovációt megvalósító tanári közösség tehát e két előzmény hasznosítható tanulságaira is építhetett. Mivel nem lehetett elkülönült szakköri program keretében megvalósítani a programot, ezért a jelenség-alapú logika mentén kellett összeállítani az éves EPAS program tevékenységi tervét.

Először is rögzíteni kellett azt a keretrendszert, amelyben a kollégiumban működő formális és informális tanulói csoportok (szakkörök, tanulócsoportok, ad hoc csoportok) a programhoz tudnak kapcsolódni. A legfőbb feltételként megfogalmazódott, hogy az érintett tanulóknak ne kelljen az általuk kedvelt és választott tevékenységi körből kilépniük. Ezért a szakkörvezetőkkel egyeztetve megterveztük, hogy a tevékenységrendszerük hol érintkezhet az EPAS elvárásaival. Így néhány konkrét tevékenységet sikerült is integrálni a programba.

A fotószakkör több együttműködést is vállalt. Felajánlották, hogy az EPAS rendezvényeken fényképeznek és videofelvételeket készítenek, és szakköri tagok munkájából

évente többször összeállított kiállítások egyike célzottan európai témára fókuszál. A partneri együttműködés kialakításában is szerepet vállaltak. A helyi horvát nemzetiségi kollégium fotószakkörével közös programokban is megjelenítik az európai aspektust (pl. Horvátország EU tagságának öt éves évfordulója).

A Kollégium Kredenc elnevezésű diákújság tavaszi számának kiemelt témaköre ugyancsak az EU lesz, a cikkek többségét ebben a témakörben fogják megírni.

A tanulócsoporthoz bevonása a kiadott munkafüzet feldolgozása terén került előtérbe. A csoportok versenyeznek egymással, hogy melyikben sikerül a munkafüzet kérdéseit helyesen és minél szellemesebben megoldani.

A Kreatív Kulturális Kör vállalta, hogy az EPAS rendezvényekre a témához kapcsolódó műsorokat állít össze és ad elő.

Azt is fel kellett mérni, hogy milyen hagyományos vagy újonnan tervezett kollégiumi programokhoz lehet igazítani az EPAS elvárások szerinti kompetenciafejlesztést.

Ilyen módon kirajzolódott néhány konkrét elképzelés:

A Kollégiumban több mint húsz éves hagyománya van a „Hajnoczy Napok” rendezvénysorozatának. Ennek egyik témaköre az említett TÁMOP 3.1.4 pályázati program keretében a „Sokszínű Európa”. A 2017. novemberi egyhetes rendezvénysorozatban már célzottan voltak EPAS programok: az EU Infopont felavatása, Sokszínű Európa vetélkedő, az EP választások népszerűsítése a „Gyere, lefényképezünk!” fotószakköri program keretében (ld. 1. sz. kép).

1. sz. kép: A „Gyere, lefényképezünk!” program az új EU Infoponton
Picture 1. „Come on, let's take a picture!” program in the new EU Information Corner

Forrás: <https://hajnoczy-koll.hu/2017/11/14/hajnoczy-napok-2017/#more-1477>

A második félévre is érkezett néhány jó ötlet. Kiemelten az Európa Nap megszervezése jött szóba, amit a pályázati elvárásai alapján komplex programmal lehet kitölteni (vetélkedő, előadás, filmvetítés, tapasztalatcsere, stb.).

Emellett még néhány kisebb, de jól „eladható” program is szóba került, mint például a már említett tematikus fotókiállítások, a szokásos tavaszi futónap apropójának kapcsolódása („Schumann-émlékfutás – 1950 méter”).

Ezeknek a programoknak a megvalósítása természetesen nem, vagy csak kisebb mértékben igazodik a „klasszikus” foglalkozásszervezési logikához. Többségében projektek és témahetek, -napok keretében valósulnak meg, a tanulói aktivitások is döntően kooperatív technikákban realizálódnak.

4. A folytatás

Az EPAS program jelenség-alapú megvalósításának folyamata – mint ahogy a téma/jelenség-alapú foglalkozásszervezés általában – még a kezdeteknél tart. A hazai nevelésügyi fejlesztési irányokban ugyan már megjelenik ez a logika (ld. NAT koncepció), de megvalósulása még számos feltételtől, nem kis mértékben a politikai szándéktól is függ.

Ehhez képest a konkrét kollégiumi EPAS-adaptáció már abban a stádiumban van, amelynek jól körvonalazható eddigi, és bejósolható további eredményei vannak/lesznek. Amennyiben a pályázat sikeresen zárul, szükségképpen folytatni kell a program szervesüléséről szóló gondolkodást.

Az eddigi és jelenleg tervezett tevékenységek végső soron a szerencsés véletlenek egybeesésének is tulajdoníthatók, természetesen azokra a törekvésekre alapozva, amelyek akár az EPAS program, akár a jelenség-alapú foglalkozásszervezés kapcsán eleddig elméleti megalapozást is nyertek. Az innováció tudatos továbbfejlesztésének központi gondolata kell legyen, hogy a különböző kollégiumi közösségek együttműködése nem alkalmakhoz kötődjön, tevékenységeik bizonyos elemei ne csak érintőlegesen kapcsolódjanak az EPAS program megvalósításához. A fejlesztés célja egyértelműen az, hogy mind a rövid távú tervezésben (tanéves munkaterv), mind a stratégiai elképzelésekben (Pedagógiai Program) egy „kompakt” jelenség-alapú program jelenjen meg, melyben az egyes mozzanatok egységes logikára épülnek. Elvárás lehet, hogy ezeknek a terveknek a kidolgozásában, és ebből adódóan azok realizálásában is a részvevő pedagógusok céltudatos kooperációja domináljon, melynek eredőjeként az egyes kollégiumi tevékenységek szinergiája is megvalósulhat.

Az EPAS program „úttörő-funkciót” is felvállalhat azzal, hogy az abban felhalmozódó tapasztalatokat közvetetten más kollégiumi tevékenységek jelenség-alapú megszervezésében is fel lehet használni. Ezért hát tudatosan rögzíteni kell a fejlesztési folyamat minden mozzanatát, és folyamatosan elemezni kell azokat nemcsak a konkrét program szempontjából, hanem a másutt hasznosítható tanulságok megfogalmazása okán.

Végül szólni kell egy fontos körülményről, ami ugyan a konkrét fejlesztéshez csak közvetetten kapcsolódik, mégis a siker egyik záloga. Implicite már előkerült, hogy a pedagógusoknak központi szerepe van a fejlesztés, az innováció minden mozzanatában. Ebben olyan tanári kompetenciáknak kell megjeleníteniük, amelyek megléte – az eddigi tapasztalatok alapján – nem tekinthető általánosnak valamennyi hazai kollégiumban (Barna, 2015). Tehát a fejlesztéssel párhuzamosan el kell indulni az adekvát tanári kompetenciák célirányos fejlesztésének is. Az ezzel a céllal kapcsolatos kutatás-fejlesztés része az említett kutatótanári programnak is.

JEGYZETEK

¹ A Prof. Dr. Csépe Valéria vezetésével kidolgozott NAT koncepcióban már megjelenik ez a szándék: „A műveltségterületek kapcsolódása a jelenség alapú tudásszervezésre épül, ...”
http://pdsz.hu/container/files/attachments/37054/nat_koncepcio_tarsad.-egyveztet..docx_4_.pdf (Csépe, 2017).

² A fejlesztés kifejezetten a középiskolai kollégiumokra irányul, egyéb bentlakásos intézményekre (pl. felsőoktatási kollégiumok, nevelőotthonok) nem tér ki.

³ A jelenség-alapú foglalkozásszervezés szinonimájaként használhatjuk a témaalapú foglalkozásszervezést is.

⁴ A tanulmány szerzője a pedagógusminősítési rendszer keretében kutatótanári fokozatot ért el, és az ehhez kapcsolódó kutatóprogram egyik kiemelt mozzanata a téma/jelenség alapú foglalkozásszervezés megvalósítása a középiskolai kollégiumokban.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 59/2013. (VIII. 9.) EMMI rendelet a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
Ambassador School Programme
<http://www.europarl.europa.eu/ireland/en/youth-and-education/ambassador-school-programme>
(Letöltés: 2017. 01. 23.)
- Barna Viktor (2006): A fiatalok politikai szocializációjának és választási aktivitásának néhány összefüggése *Pécsi politikai tanulmányok III. Szerk. S. Szabó Péter, PTE BTK PTT / Pólusok Egyesület, Pécs 153-167.*
- Barna Viktor (2010): A kollégiumok szerepe a változó hazai nevelés-, oktatásügyben *Új Katedra 2010. december 17-22.*
- Barna Viktor (2015): *Kollégiumi megújulás – változó nevelőtanári szerep Új pedagógiai Szemle 2015. 1-2. 73-82.*
- Barna Viktor - Dancsházy-Nagy Ágnes (2017): *A kollégiumpedagógus kompetenciái - A kollégiumi nevelőtanárok kompetencia-térképe HERA Évkönyv 2016 - A tanulás útjai 47-63.*
- Csépe Valéria (2016): Versenyképesség, értékteremtés, méltányosság
http://pdsz.hu/container/files/attachments/37054/nat_koncepcio_tarsad.-egyezettet.docx_4_.pdf 21-40.
(Letöltés: 2017. 01. 15.)
- Európai Parlament Nagykövet Iskolája program
(<http://www.europarl.europa.eu/hungary/hu/ifjusag/ep-nagykovet-iskola-program.html>) (Letöltés: 2016. 12. 05.)
- Finland schools: Subjects scrapped and replaced with 'topics' as country reforms its education system
<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/finland-schools-subjects-are-out-and-topics-are-in-as-country-reforms-its-education-system-10123911.html> (Letöltés: 2017. 11. 12.)
- Hajnóczy Napok programja <https://hajnoczy-koll.hu/2017/11/14/hajnoczy-napok-2017/#more-1477>
(Letöltés: 2016. 12. 07.)
- Kern Tamás – Szabó Andrea: A politikai közéleti részvétel alakulása Magyarországon, 2006–2010
<http://www.valasztaskutatas.hu/kiadvanyok/rkp/reszvetel-kepviselet-politikai-valtozas-1/kern-tamas-2013-szabo-andrea-a-politikai-kozeleti-reszvetel-alakulasa-magyarorszagon-200620132010/view>
(Letöltés: 2016. 11. 02.)
- Magyar Ifjúságkutatás 2016. Gyorsjelentés
http://www.ujnemzedek.hu/sites/default/files/atoms/files/magyar_ifjusag_2016_a4_web_0.pdf
(Letöltés: 2016. 10. 25.)
- Pasi Sahlberg (2013): A finn példa Tankönyvkiadó